

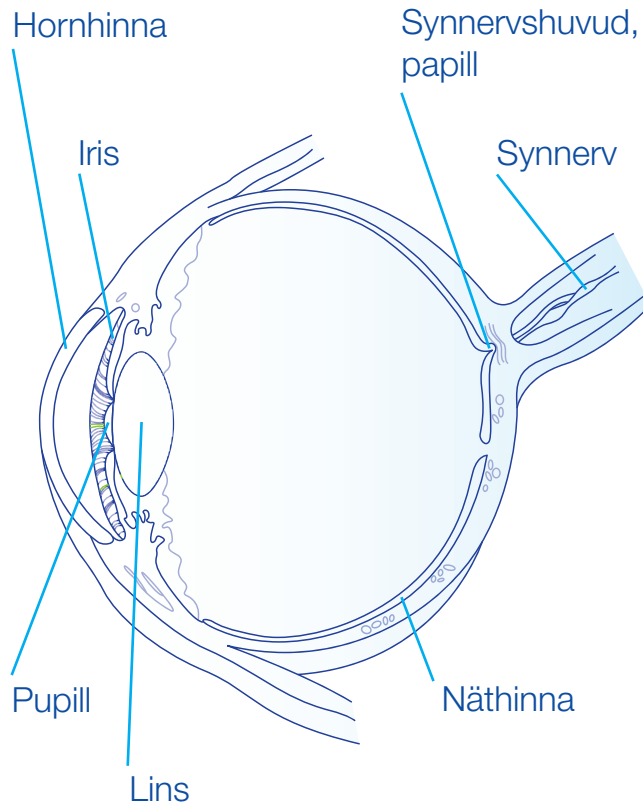
A Clear Vision For Life®

Bra att veta om glaukom

EN GUIDE OM VÅRD AV GLAUKOM

Innehållsförteckning

Vad är glaukom?	4
Olika former av glaukom	5
Riskfaktorer för glaukom	6
Besök ögonläkare regelbundet	7
Att ställa diagnosen glaukom	8
Mikroskopundersökning av ögat	9
Mätning av ögontrycket	10
Synfältsundersökning	11
Bilddiagnostik av näthinnans nervfiberskikt	12
Behandlingsalternativ vid glaukom	13
Fördelarna med ögondroppar utan konserveringsmedel	14
Kom ihåg	15

Vad är glaukom?

Glaukom är den vanligaste orsaken till bestående synnedsättning. Med glaukom avses en grupp sjukdomar som orsakar en framskridande skada på synnervshuvudet i ögonbotten. Synnervens uppgift är att överföra synförmålor från ögonen till hjärnan.

Hos personer med glaukom framskrider synnervsskadan vanligtvis långsamt och synfältet blir så småningom smalare.

Skadan orsakar inga smärtor och man brukar inte märka minskningen av synfältet i ett tidigt stadium av sjukdomen.

När minskningen av synfältet konstateras kan glaukomet redan vara rätt långt framskridet. Glaukom drabbar vanligtvis båda ögonen.

Obehandlat glaukom kan resultera i en allvarlig synnedsättning eller till och med total blindhet.

Olika former av glaukom

Det finns cirka 50 olika typer av glaukom. Det vanligaste av dessa är **primärt öppenvinkelglaukom** som vanligtvis drabbar äldre personer. Denna sjukdom är ofta förenad med förhöjt tryck inne i ögat. Förhöjt ögontryck resulterar dock inte alltid i glaukomsador.

Om synnervshuvudet skadas trots att ögontrycket är normalt är det fråga om **normaltrycksglaukom**.

Om någon annan sjukdom eller ögonskada orsakar förhöjt ögontryck och skada på synnervshuvudet talar man om **sekundärglaukom**.

Medfött glaukom är en sjukdom som konstateras genast efter födelsen eller strax därefter. Medfött glaukom är relativt ovanligt.

Trångvinkelglaukom är i allmänhet en akut sjukdom där trycket inne i ögat stiger snabbt.

Riskfaktorer vid glaukom

FÖRHÖJT ÖGONTRYCK

Orsaken till glaukom är fortfarande dåligt känd, men förhöjt ögontryck är den viktigaste riskfaktorn. Ögat behöver ett visst tryck för att behålla rätt form och bra funktion. Förhöjt ögontryck är ofta, men inte alltid, orsaken till att synnerven skadas.

ÅLDER

Glaukom är vanligast bland personer över 60 år. Sjukdomen är ovanlig bland dem som ännu inte fyllt 40. Varje decennium i livet fördubblar risken för glaukom.

GLAUKOM I SLÄKTEN

Om en nära släkting har glaukom är risken att insjukna i glaukom tre till nio gånger större än annars.

NÄRSYNTET

Närsynta har två till fyra gånger större risk att insjukna i glaukom än andra.

EXFOLIATIONSSYNDROM (FJÄLLNING PÅ LINSEN)

Syndromet innebär att det uppstår gråaktig fjällning inne i ögat på linsens yta som en ögonläkare kan konstatera med hjälp av mikroskop.

Besök ögonläkare regelbundet

Regelbundna undersökningar hos ögonläkare är det bästa sättet att upptäcka glaukom.

Den som har fyllt 40 bör låta undersöka ögonen regelbundet, även om man inte har några symtom.

Våga fråga din läkare om glaukom. Du kan skriva ner alla dina funderingar på förhand. Om du vill, ta gärna med dig en anhörig vid läkarbesöket.

Om du har glaukom bedömer din ögonläkare hur ofta du bör besöka ögonläkare.

BESÖK ÖGONLÄKARE REGELBUNDET:

- senast i 45-årsåldern
- vart tredje till femte år mellan 45 och 60 år
- vart annat till vart tredje år efter 60 år
- oftare, om risken att insjukna i glaukom är större än normalt

Att ställa diagnosen glaukom

Förekomsten av glaukom utreds med en ögonundersökning.

Undersökningen består vanligtvis av följande:

- mikroskopundersökning av ögat
- mätning av ögontrycket

Utifrån ögonläkarens bedömning kan även följande undersökningar bli aktuella:

- synfältsundersökning
- bilddiagnostisk undersökning av synnervshuvudet och näthinnans nervfiberskikt

Mikroskopundersökning av ögat

Läkaren undersöker ögats inre struktur, framförallt synnervshuvudet. Undersökningen görs i dunkel belysning. Vid behov sätter läkaren i pupillvidgande ögondroppar. Läkaren kan se om det finns glaukomrelaterade skador på synnervshuvudet.

Mätning av ögontrycket

Vid undersökningen mäter man det inre trycket i ögat. Normalt ögontryck brukar vara 10–21 millimeter kvicksilver (mmHg).

Hos personer med glaukom är ögontrycket ofta högre, men trycket kan även vara alldeles normalt. Att enbart mäta ögontrycket är inte en tillräcklig undersökning för att diagnostisera glaukom.

Synfältsundersökning

Vid synfältsundersökning mäter man hela synfältets omfattning. Man kartlägger synfältet skilt för båda ögonen.

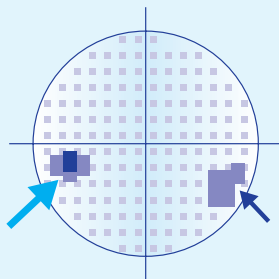
Den som undersöks tittar in i en skålformad apparat och riktar blicken mot ett märke i mitten. Därefter tänds små ljusprickar i olika delar av apparaten. Varje gång man ser en ljuspunkt ska man trycka på en knapp varvid datorn registrerar om man har reagerat rätt.

Testresultatet visar om det finns områden i synfältet där man saknar syn. Synfältsbortfall i kanterna av synfältet är ofta ett tidigt tecken på glaukom.

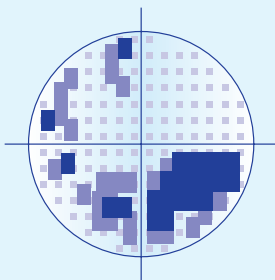
Med hjälp av regelbundna synfältsundersökningar kan man också kontrollera om glaukom-medicineringen har satt stopp för utbredningen av synfältsbortfallet.

Bilddiagnostik av nathinnans nervfiberskikt

Skador på synnervshuvudet och nathinnans nervfiberskikt, som är tidiga fynd vid glaukom, kan konstateras genom att synnervshuvudet och nervfiberskiktet fotograferas med hjälp av en särskild kamera. Också andra bilddiagnostiska metoder kan användas.

Nästan normalt resultat i synfältsundersökningen: Normal blind fläck (ljusblå pil) som motsvarar synnervshuvudet och begynnande glaukomskada (mörkblå pil).

Resultat av synfältsundersökning av samma öga 10 år senare: Glaukomskadorna är långt framskridna.

Behandlingsalternativ vid glaukom

Glaukom kan inte botas och synfältsförändringarna till följd av glaukom är bestående, men sjukdomen kan hållas under kontroll så att den inte framskrider och man kan på så sätt hindra eller bromsa utvecklingen av skador på synnerven.

Den viktigaste målsättningen för behandlingen är att sänka ögontrycket. Behandlingen inleds vanligtvis med ögondroppar.

Läkaren tar ställning till vilken typ av behandling som är lämplig. Vid valet av behandling tar man hänsyn till sjukdomens art och svårighetsgrad samt patientens ålder och eventuella sjukdomar.

Om ögondropparna inte har någon effekt eller om de ger påtagliga biverkningar kan laserbehandling eller operation rekommenderas.

VAR RÄDD OM DIN SYN

Det är viktigt att använda ögondropparna enligt läkarens anvisningar. På så sätt minskar risken för tilltagande synfältsbortfall.

Fördelarna med ögondroppar utan konserveringsmedel

Även om de flesta brukar tåla ögondroppar bra, kan man vid långvarig behandling känna stickningar, sveda, obehagskänsla, irritation eller torrhet i ögonen. På grund av biverkningarna följer patienterna ibland inte läkarens anvisningar om hur ögondropparna ska användas. Detta kan försämra behandlingsresultatet.

Konserveringsmedel som används i vissa glaukom-läkemedel för att förhindra att läkemedlet förstörs efter att förpackningen öppnats kan orsaka biverkningar. Eventuella biverkningar kan man försöka minska genom att använda ögondroppar utan konserveringsmedel. Numera finns konserveringsmedelsfria ögondroppar såväl i flaskor som i endosbehållare.

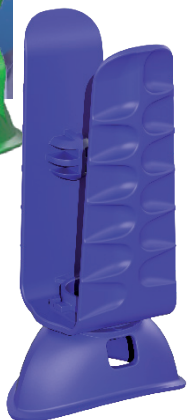
ÖGONDROPPAR UTAN KONSERVERINGSMEDEL

Framför allt vid behandling av kroniska sjukdomar som torra ögon och glaukom bör man överväga att använda ögondroppar som inte innehåller konserveringsmedel.

Kom ihåg

- Ta medicinerna enligt anvisningarna och gå regelbundet på kontroll hos ögonläkare.
- Nämn för läkaren att du har glaukom och din medicinering, om du måste genomgå en operation eller andra behandlingar.
- Medicineringen kan vanligtvis anpassas så att den inte orsakar störningar i arbetet eller på fritiden. Det viktigaste är att medicinen tas med en till två timmars noggrannhet. Ta medicinen också samma dag du ska gå på kontroll.
- Kontrollera och följ alltid anvisningarna om förvaringen av ögondropparna. Dessa finns på bipacksedeln i läkemedelsförpackningen.
- Medicinerna är avsedda för personligt bruk.

Kom också ihåg att läsa bipacksedeln som finns i förpackningen innan du använder ögondropparna.

DROPPSTÖD

Santen har utvecklat olika hjälpmedel för att underlätta doseringen av ögondroppar.

Droppstöd är ett enkelt hjälpmedel som fästs på flaskan eller endosbehållaren. Droppstödet styr flaskans eller pipettens spets på rätt plats över ögat och underlättar droppningen. Fråga om droppstöd på ditt apotek. Förpackningen innehåller detaljerade bruksanvisningar.

Santen Oy, Puh. 03-284 8111
www.santen.fi

